

Objektno orijentirano programiranje C++

Predavanje 2 - dedukcija parametara, moderni C++

Marko Živković

Prirodoslovno-matematički fakultet
Matematički odsjek

10. ožujka 2026.

Primjer:

```
1  template <typename T>
2  void f(ParamType param);
3
4  f(expr);
```

Iz izraza `expr` prevodioc određuje tip predloška T i tip `ParamType`.

```
1  template <typename T>
2  void f(const T& param);
3
4  int x;
5  f(x); //  $T = \text{int}$ ,  $\text{ParamType} = \text{const int \&}$ 
```

Detalji dedukcije parametra

Kada je `ParamType = T`, tip se određuje iz izraza `expr` tako da:

- Ako je `expr` referenca na tip, referenca se ignorira.
- Ako je izraz nakon zanemarivanja reference konstantan, konstantnost se ignorira (isto vrijedi za `volatile`).

```
1  template <typename T>
2  void f(T param);
3
4  int i = 2;
5  const int j = 4;
6  const int &k = j;
7
8  f(i); // T = int
9  f(j); // T = int
10 f(k); // T = int
```

Detalji dedukcije parametra

Kada je ParamType lijeva referenca, tip se određuje iz izraza `expr` tako da:

- Ako je `expr` referenca na tip, referenca se ignorira.
- Tip T se odredi iz izraza dobivenog ignoriranjem reference.

```
1  template <typename T>
2  T f(T& param) {
3      return param;
4  }
5
6  int i = 4;
7  const int j = 6;
8  const int &k = j;
9
10 f(i); // T = int, ParamType = int&
11 f(j); // T = const int, ParamType = const int &
12 f(k); // T = const int, ParamType = const int &
```

Detalji dedukcije parametra

```
1  template <typename T>
2  T f(const T& param) {
3      return param;
4  }
5
6  int i = 4;
7  const int j = 5;
8  const int &k = j;
9
10 f(i); //T = int, ParamType = const int &
11 f(j); //T = int, ParamType = const int &
12 f(k); //T = int, ParamType = const int &
```

`ParamType = T&&`: **univerzalna** referenca ili **forwarding reference**

Parametri se deduciraju na sljedeći način:

- Ako `expr` ima lijevu vrijednost onda i T i $T&&$ deduciraju kao lijeve reference.
- Ako `expr` ima desnu vrijednost, tip T se deducira na standardan način, tako da $T&&$ bude desna referenca.

Detalji dedukcije parametra

```
1  template <typename T>
2  T f(T&& param) {
3      return param;
4  }
5
6  int i = 8;
7  const int j = 10;
8  const int &k = j;
9
10 f(i); //T = int &, ParamType = int &
11 f(j); //T = const int &, ParamType = const int &
12 f(k); //T = const int &, ParamType = const int &
13 f(18); //T = int, ParamType = int &&
14 f(k*k); //T = int, ParamType = int &&
```

Detalji dedukcije parametra

ParamType može biti složeniji i sadržavati više različitih parametara:

```
1  template <typename T, std::size_t dim>
2  T norm(std::array<T,dim> const & vec) {
3      T result = 0;
4      for(std::size_t i = 0; i < dim; ++i)
5          result += vec[i]*vec[i];
6
7      return std::sqrt(result);
8  }
```

```
1  std::array<double,3> vv={1,5,3};
2  std::cout << norm(vv) << std::endl;
3  //T = double, dim = 3
4  //instancira norm(std::array<double,3> const &)
```


Adresa instance predloška

```
1  template <typename T>
2  void f(const T& t) {
3      cout << t << endl;
4  }
5
6  void (*pf)(const double&) = f;
7  //pf sadrzi adresu instance predloska funkcije f
8  //za T = double
```

EksPLICITNO zadavanje parametara

Parametar predloška koji označava povratni tip funkcije **ne može se deducirati**. Njega navodimo **eksplícitno**.

```
1  template <typename T1, typename T2, typename T3>
2  T1 prod(T2 x, T3 y) {
3      return x * y;
4  }
5
6  double a = 2.3;
7  int b = 4;
8  double rez = prod(a,b); //greska
9  double rez = prod<double>(a,b); //OK!
```

Možemo zadati i preostale parametre:

```
1  double rez = prod<double>(a,b);
2  double rez1 = prod<double,double>(a,b);
3  double rez2 = prod<double,double,int>(a,b);
```

Preopterećenje funkcijskog predloška

Funkcijski predlošci se mogu preopteretiti:

```
1  template <typename T>
2  T Prod(T const& a, T const& b) {
3      return a*b;
4  }
5
6  // Preopterećena funkcija
7  int Prod(int const& a, int const& b) {
8      return a*b;
9  }
10
11 // Preopterećeni predložak
12 template <typename T>
13 T Prod(T const& a, T const& b, T const& c) {
14     return a*b*c;
15 }
```

Nalaženje prave funkcije kod predefiniranih funkcija

- 1 Formira se skup funkcija kandidata koji sadrži:
 - Obične funkcije s istim imenom kao pozvana funkcija.
 - Sve instance svih predložaka funkcija koje imaju isto ime kao pozvana funkcija, za koje je postupak određivanja parametara doveo do slaganja argumenata u instanci i pozivu funkcije.
- 2 Određuje se koja obična funkcija se može pozvati s danim argumentima. Sve instance predložaka su dobri kandidati jer je algoritam određivanja parametara doveo do potpunog slaganja argumenata (do na konverzije).
- 3 Dobri kandidati se rangiraju prema konverzijama koje treba izvršiti da bi se osvario funkcijski poziv. Ako je obična funkcija jednako dobra prema konverzijama kao i parametrizirana funkcija, obična funkcija se smatra boljim kandidatom.
- 4 Od nekoliko najbolje rangiranih (jednako dobrih) kandidata parametriziranih funkcija, biramo onu s najspecijaliziranijim predloškom.

Nalaženje prave funkcije kod predefiniranih funkcija

Ako $s \succ$ označimo relaciju preferencije, tada:

- obične funkcije $\succ$ parametrizirane
- funkcije sa specijaliziranim predlošcima $\succ$ funkcije s generalnijim predlošcima

Ako je na kraju izabrana samo jedna funkcija poštujući gore definirana pravila, **ona se poziva**. Ako prateći pravila dobijemo više konačnih kandidata, **poziv je dvosmislen i program je neispravan**.

Izabir prave funkcije - vježba

Koja funkcija će biti pozvana?

```
1  template <typename T>
2  T Max(T const& a, T const& b) {
3      return (a < b) ? b : a; }
4
5  int Max(int const& a, int const& b) {
6      return (a < b) ? b : a; }
7
8  template <typename T>
9  T Max(T const& a, T const& b, T const& c) {
10     return  Max(Max(a, b),c); }
11
12     Max(3,7,1); //treca verzija, T = int
13     Max(3.0,7.0); //prva verzija, T = double
14     Max('a','b'); //prva verzija
15     Max(3,7); //druga verzija
```

Koja funkcija će biti pozvana?

- 1 `Max<>(3,7) //prva verzija, T = int`
- 2 `Max<double>(3,7) //prva verzija, T = double`

Ako funkcijski poziv odgovara i običnoj funkciji i generičkoj funkciji, možemo definirati da se pozove generička funkcija koristeći `<>` ispred liste parametara.

Kod poziva obične funkcije se vrše standardne konverzije dok su kod predloška dozvoljene samo trivijalne konverzije. Ako želimo izvoditi standardne konverzije pri pozivu funkcije s predloškom, trebamo eksplicitno definirati parametar predloška.

Izabir prave funkcije - vježba

```
1  #include <iostream>
2  #include <typeinfo>
3
4  template <typename T>
5  void f(T t){
6      std::cout << "f(" << typeid(T).name() << ")\n";}
7
8  template <typename T>
9  void f(T * t){
10     std::cout << "f(" << typeid(T).name() << "*)\n";
11 }
12
13 int main() { int * p = nullptr;
14     f(0.0);    // odabire f(T), T=double
15     f(0);      // odabire f(T), T=int
16     f(p);      // odabire f(T*), T=int
17 }
```


Inicijalizacija

```
1  int i;  
2  int j = 4;  
3  int k(9);  
4  int polje[] = {10,15,20,25};  
5  double *vec = new double[3]{1.0,2.0,3.0};  
6  delete[] vec;  
7  int dvodimenzionalno[3][2] = {{1,2},{3,4},{5,6}};  
8  int dvodimenzionalno[3][2] = {1,2,3,4,5,6};  
9  int dvodimenzionalno[3][4] = {{1},{2},{3}};  
10 int dvodimenzionalno[3][4] = { 1, 2, 3 };
```

Uniformna inicijalizacija

```
1  int i{4};  
2  int j = {5};  
3  //uniformna inicijalizacija  
4  //ne dozvoljava konverzije  
5  //kod kojih dolazi do  
6  //gubitka preciznosti  
7  //druge vrste inicijalizacija  
8  //dozvoljavaju
```

Uniformna inicijalizacija osigurava korištenje identične sintakse pri inicijalizaciji klasa, STL-a, polja, varijabli itd.

Inicijalizacija listom

U C++11 je dozvoljeno inicijalizirati spremnike listom.

```
1 std::list<double> d{1.1,2.2,3.1,4.2,5.3};
2
3 std::deque<char> e{'a','b'};
4
5 std::set<std::string> skup{"dune","spice","worm"};
6
7 std::map<std::string, std::string> mapa{
8     {"Duke", "Leto"}, {"Lady", "Jessica"},
9     {"Duncan", "Idaho"}};
```

Inicijalizacija listom

Pripaziti na sintaksu:

```
1 std::vector<int> prvi(3); // 3 elementa
2 std::vector<int> drugi(3,1); // 3 elementa
3                               //inicijalizirana s 1
4 std::vector<int> treci{3}; // Inicijalizacija
5                               //jednim elementom
6                               //jednakim 3
7 std::vector<int> cetvrti{3,1}; //2 elementa: 3, 1
```

Uniformna inicijalizacija koristi `std::initializer_list<T>` definiranu u zaglavlju `<initializer_list>`. Kod uniformne inicijalizacije koristi se konstruktor koji ima parametar `std::initializer_list<T>`.

Inicijalizacijska lista predstavlja listu konstantnih argumenata tipa *T*.

Klasa nudi tri metode:

- `begin()`
- `end()`
- `size()`

Inicijalizacijske liste

```
1 void f(std::initializer_list<int> il) {  
2     using Iterator =  
3         std::initializer_list<int>::iterator;  
4  
5     for(Iterator it = il.begin();  
6         it != il.end(); ++it) {  
7         std::cout << *it << "␣" << std::endl;  
8     }  
9 }
```

```
1 void f(std::initializer_list<int> il) {  
2     for(auto it : il) {  
3         std::cout << *it << "␣" << std::endl;  
4     }  
5 }
```

Inicijalizacijske liste

```
1 f({1,2,3,4,5});
2 f({34,56});
3
4 //povratni tip mora dozvoljavati
5 //inicijalizaciju inicijalizacijskom
6 //listom, da bismo u return
7 //mogli koristiti inicijalizacijsku
8 //listu
9 std::vector<double> g() {
10     return {0.1,0.2};
11 }
```

Automatska dedukcija tipa: auto

Ključna riječ `auto` označava da želimo prepustiti prevodiocu da zaključi tip varijable prema **tipu izraza** koji je pridružen toj varijabli.

```
1 int a = 1;
2 double b = 2.2;
3 auto c = a+b; //c je tipa double
```

`auto` je korisno upotrebljavati s predlošcima jer je tada ponekad teško utvrditi tip rezultata operacija:

```
1 template <typename T1, typename T2>
2 void f(T1 t1, T2 t2){
3     auto t = t1 + t2;
4 }
```


Automatska dedukcija tipa: auto

Postupak dedukcije tipa koristeći auto je ekvivalentan postupku dedukcije tipa pri pozivu generičke funkcije.

```
1 auto x = expr; //1. slučaj
2 const auto x = expr; //1. slučaj
3 auto &x = expr; //2. slučaj
4 auto &&x = expr; //3. slučaj
```

const se ne ignorira kod pokazivača na konstantne objekte:

```
1 int i = 12;
2 const int & k = i;
3
4 auto pk = &k; // const int * pk = &k;
5 auto pi = &i; // int * pi = &i;
```

Automatska dedukcija tipa: auto

Pri korištenju auto, referencu treba eksplicitno navesti (ako želimo da rezultatni tip bude referenca). U tom slučaju se const ne ignorira.

```
1  int i = 12;
2  const int & k = i;
3
4  auto & k2 = k;      // const int & k2 = k;
5  const auto ii = i; // const int ii = i;
6
7  auto v = 0.0, *pv = &v; //mozemo deklarirati
8  //vise auto varijabli u liniji
```

Automatska dedukcija tipa: auto

Ako varijablu inicijaliziramo izrazom u vitičastim zagradama pri korištenju tipa auto, deducirani tip će biti `std::initializer_list`.

```
1 auto v1{15}; //v1 je tipa int
2 auto v2={15}; //v2 je tipa int
3 //ili std::initializer_list<int>
4 // kod starijih prevodioca
5 auto v3={15,18}; // v3 je tipa
6 //std::initializer_list<int>
```

Automatska dedukcija tipa: decltype

decltype vraća tip izraza.

```
1 decltype(f()) sum = 1.0; // sum ima tip koji
2 //vraća f()
```

Ako se koristi decltype za dedukciju tipa varijable, tada se **ne ignorira** konstantnost i **ne ignorira** se referenca.

```
1 const double a = 0.0;
2 const double & b = a;
3
4 decltype(a) c = 2.0; // const double c = 2.0;
5 decltype(b) d;      // const double & d; greska
6                      // neinicijalizirana referenca
```

Automatska dedukcija tipa: decltype

Primjenom `decltype` na **izraz** dobivamo lijevu referencu ako izraz ima lijevu vrijednost. Inače dobivamo tip bez reference.

```
1 double a = 1.5, *p = &a, &r = a;  
2 decltype(r) b = a; // double & b = a;  
3 decltype(*p) c;    // double & c; greska  
4                    // neinicijalizirana referenca  
5 decltype(*p + 0) d; // double d;  
6 decltype( (a) ) e;  // greska - double & e;
```

- Dereferencirani pokazivač ima lijevu vrijednost stoga `decltype(*p)` vraća referencu.
- Dodavanjem konstante dereferencirnom pokazivaču dobivamo desnu vrijednost, stoga `decltype(*p + 0)` vraća tip.
- Kada varijablu stavimo u oble zagrade dobivamo izraz, stoga `decltype((a))` vraća referencu.

Nova sintaksa funkcije

C++11 dozvoljava sintaksu funkcije u kojoj povratni tip funkcije dolazi nakon funkcijskih argumenata.

```
1 auto f() -> int{  
2     int tmp = 3;  
3     // ...  
4     return tmp;  
5 }
```

Navedena sintaksa je korisna kod predložaka funkcije jer se povratni tip može zaključiti koristeći decltype.

```
1 template <typename T1, typename T2>  
2 auto g(T1 const & t1, T2 const & t2) ->  
3     decltype(t1*t2) {  
4     return t1*t2;  
5 }
```

Nova sintaksa funkcije

```
1  template <typename C, typename I>
2  auto g(C & spremnik, I indeks) ->
3      decltype(spremnik[indeks]) {
4      return spremnik[indeks];
5  }
```

Deducirani povratni tip će biti `double &`, stoga je sljedeći kod ispravan:

```
1  std::vector<double> vec{1.0,2.0};
2  g(vec,1) = 3.14;
```

Nova sintaksa funkcije

C++14 omogućava sintaksu:

```
1  template <typename C, typename I>
2  decltype(auto) g(C & spremnik, I indeks) {
3      return spremnik[indeks];
4  }
```


range-for petlja

```
1 for(deklaracija : izraz)
2     naredba;
```

izraz predstavlja niz elemenata (polje), višedimenzionalno polje, niz u vitičastim zagradama, string, vector ili bilo koji **STL** spremnik koji ima `begin()` i `end()` metode.

deklaracija mora biti takva deklaracija varijable da se element niza može konvertirati u tu varijablu.

```
1 char niz[] = { 'a', 'b', 'c', 'd', 'e' };
2 for(char x : niz) std::cout << x << ", ";
```

Ekvivalentno s:

```
1 for(int i=0; i<5; ++i)    std::cout<<niz[i]<< ", ";
```

range-for i auto

U range-for petlji možemo koristiti varijablu tipa `auto`, što omogućava prevodiocu da automatski odredi potreban tip varijable kojom iteriramo po polju ili spremniku.

```
1 for(auto x : niz) std::cout << x << ", ";
```

Ako želimo mijenjati spremnik, varijablu po kojoj iteriramo treba deklarirati kao **referencu**.

```
1 for(auto& x : niz) x += 1;
```

```
1 std::vector<double> vec{1.1, 2.2, 3.3};  
2 for(auto x : vec) std::cout << x << ", ";  
3 for(auto x : {"aaa", "bbb", "ccc"})  
4     std::cout << x << ", ";
```

range-for i polja

Kod višedimenzionalnih polja treba definirati redak kao referencu kako bismo izbjegli automatsku konverziju niza u pokazivač na prvi element niza:

```
1 int polje[][3] = { {1,3,5}, {2,4,6}, {7,8,9} };
2
3 for(auto& redak : polje){
4     for(auto st : redak) std::cout << st << ", ";
5         std::cout << std::endl;
6 }
```

Napomene:

- Dinamički alocirano polje ne može se koristiti u range-for petlji.
- Range-for petlja primijenjena na STL spremnike se ne može koristiti za dodavanje/izbacivanje elemenata u/iz spremnik(a) (invalidiraju se iteratori).

Lambda izrazi su posebni funkcijski objekti (bezimene inline funkcije).

```
1 [lista varijabli iz okruzenja](lista parametara)
2                               -> povratni tip
3 { tijelo funkcije }
```

Lambda izraz koji izračunava treću potenciju broja:

```
1 auto p = [](int i) -> int { return i*i*i; };
2 int j = p(7);
```

Povratni tip (koji se piše novom sintaksom) **ne moramo specificirati** i tada se **deducira**. C++11 pravila kažu:

- Ako lambda u tijelu ima samo jednu return naredbu, onda se povratni tip deducira iz return izraza.
- Ako je tijelo lambda složenije od jedne return naredbe, onda je povratni tip void.

Od verzije C++14, povratni tip se uvijek deducira auto pravilima dedukcije.

Lambda izraz koji izračunava treću potenciju broja:

```
1 auto r = [] (double v) {return v*v*v; };  
2 // povratni tip se deducira kao double  
3 double vr = r(12.0);
```

Lambda izraze najčešće koristimo kao argumente algoritama:

```
1 std::sort(rijeci.begin(), rijeci.end(),
2   [](const std::string & a, const std::string & b)
3       { return a.size() < b.size(); });
4
5
6 std::for_each(rijeci.begin(), rijeci.end(),
7   [](const std::string & a)
8       { std::cout << a << std::endl; });
```

Ako lambda izraz ne prima parametre možemo **ispustiti oble zagrade**. Uglate zagrade su **obavezne**.

Hvatanje varijabli iz okruženja (capture)

Lambda izraz može dohvatiti varijable iz svog **lokalnog okruženja** navodeći ih u uglatim zagradama. Varijable se pišu odvojene zarezom. Prijenos varijabli je **po vrijednosti**, odnosno po **referenci** ako se & stavi ispred imena varijable.

```
1 template <typename T>
2 void print(std::ostream & out, std::vector<T>
3           const & spremnik){
4     std::for_each(spremnik.begin(), spremnik.end(),
5     [&out](T const & t){ out << t << std::endl; });
6 }
```

Lambda može upotrebljavati varijable iz okruženja mjesta deklaracije (ne poziva). Varijabla koju želimo koristiti mora biti definirana **prije lambde**.

Hvatanje varijabli iz okruženja (capture)

Oblici dohvaćanja varijabli iz okoline definicije izraza:

- `[]` prazne uglate zagrade znače da lambda ne hvata varijable iz svog okruženja.
- `[x, y, &z]` hvata tri varijable, `x` i `y` po vrijednosti i `z` po referenci.
- `[&]` hvata sve varijable iz svog okruženja po referenci.
- `[=]` hvata sve varijable iz svog okruženja po vrijednosti.
- `[&, x, y]` hvata sve varijable iz svog okruženja po referenci osim `x` i `y` koje hvata po vrijednosti.
- `[=, x, y]` hvata sve varijable iz svog okruženja po vrijednosti osim `x` i `y` koje hvata po referenci.

Dohvaćanje varijabli po vrijednosti i referenci

Varijable iz okruženja deklaracije lambda izraza koje su dohvaćene po **vrijednosti** se kopiraju unutar lambda izraza i njene daljnje promjene ne utječu na lambda izraz. Kopija varijable unutar lambda izraza je **konstantna**.

```
1 double pi = 3.14;
2 auto f = [pi]() { pi += 0.001; return pi*pi; };
3 // greska, pi se ne smije mijenjati
```

Ako je kopiju varijable potrebno mijenjati, lambda izraz treba označiti kao mutable.

```
1 double pi = 3.14;
2 auto f = [pi]() mutable {
3     pi += 0.001; return pi*pi; };
4 //OK
```

Dohvaćanje varijabli po vrijednosti i referenci

Ako varijablu dohvaćamo preko **reference**, unutar lambda izraza radimo s referencom. Odgovornost je programera da je dohvaćena referenca asocirana s varijablom koja je definirana tijekom rada s lambda izrazom. Varijable dohvaćene preko reference nisu konstantne i njene promjene se vide unutar lambda izraza.

```
1 double pi = 3.14;
2 auto f = [&pi]() { pi += 0.001; return pi*pi; };
3
4 pi = 6;
5 std::cout << f() << std::endl; // ispisuje 36.012
```

init capture

U standardu C++14 hvatanje varijabli iz okruženja je generalizirano na način da se unutar uglatih zagrada može koristiti `var = expr` (ili `&var = expr`).

```
1 auto g = [pi = pi](double x) { return pi*x; };  
2 std::cout << g(3.29) << std::endl;
```

Kod `var = expr`, `var` je varijabla unutar dosega lambde, `expr` je izraz unutar okružujućeg dosega. Zato možemo imati isto ime i kod varijable i izraza.

```
1 auto g = [pi = std::move(pi)](double x) {  
2 return pi*x; };  
3 //premjestamo varijablu pi u lambda
```

Generički lambda izrazi

U dosadašnjim primjerima su argumenti lambda izraza morali biti eksplicitno navedeni. C++14 uvodi mogućnost deklariranja argumenata tipa `auto`. U tom slučaju se vrši standardna `auto` dedukcija parametara.

```
1 std::vector<int> vec{6,7,3,5,2,1,9,0,6};
2 std::sort(vec.begin(), vec.end(),
3           [](auto x, auto y) { return x < y; }
4           );
```